

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, dana 6. januar 2023. godine
Ref.br.:RK 2104/22

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI181/21

Podnosilac

Bajram Badivuku

**Ocena ustavnosti presude [Rev. br. 117/2021]
Vrhovnog suda od 30. avgusta 2021. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Bajram Badivuku iz opštine Priština (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [Rev. br. 117/2021] od 30. avgusta 2021. godine Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) u vezi sa presudom [Ac. br. 3781/2017] od 8. decembra 2020. godine Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) i presudom [C.NR. 285/2011] od 25. jula 2017. godine Osnovnog suda u Mitrovici (u daljem tekstu: Osnovni sud).

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je razmatranje ustavnosti osporene presude, kojom se navodi da su povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 21. [Opšta načela]; 23. [Ljudsko dostojanstvo]; 36. [Pravo na privatnost]; 46. [Zaštita imovine] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 (Podnošenje podnesaka i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Sudom

5. Dana 8. oktobra 2021. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 12. oktobra 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo dodatni dokument Sudu.
7. Dana 18. oktobra 2021. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Nexhmija Rexhepija za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Gresa Caka-Nimani (predsedavajuća), Bajram Ljatići i Radomir Laban, članovi.
8. Dana 19. oktobra 2021. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i tražio da popuni zvanični formular zahteva. Istog dana, kopija zahteva je dostavljena Vrhovnom sudu.
9. Dana 5. novembra 2021. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu popunjeni zvanični formular zahteva.
10. Dana 21. februara 2022. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu dodatni dokument u prilog svom zahtevu.
11. Dana 14. juna 2022. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu dodatni dokument u prilog svom zahtevu.
12. Dana 10. avgusta 2022. godine, podnosilac zahteva je podneo Sudu dodatni dokument u prilog svom zahtevu.
13. Dana 13. decembra 2022. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

14. Dana 15. decembra 1987. godine, otac podnosioca zahteva N.B., odnosno ostavilac je preminuo.
15. Dana 15. marta 1989. godine, Opštinski sud u Vučitrnu je rešenjem [Tr. br. 2/89] proglasio za jedinog zakonskog naslednika njegovu suprugu, odnosno majku podnosioca zahteva H.B. imovine evidentirane kao parcela pod katastarskim brojem 715/2, kuća sa dvorištem i njiva II klase, u ukupnoj površini od 1086 m². U međuvremenu, podnosilac zahteva i drugi potomci ostavioca N.B. izjavili su da ne učestvuju u naslednoj masi koja im pripada prema zakonu.
16. Iz spisa predmeta proizilazi da je majka podnosioca zahteva H.B., ugovorom [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine podelila imovinu nasleđenu od supruga sa svojim potomcima, odnosno sa svoje troje dece, ćerkom M.B.P., i njenim sinovima L.B. i Bajramom Badivukom, odnosno podnosiocem zahteva. Podnosilac zahteva nije preneo podeljeni deo imovine na svoje ime i kao rezultat toga ova imovina je i dalje ostala imovina upisana na ime majke podnosioca zahteva.
17. Dana 19. jula 2001. godine, podnosilac zahteva je u svojstvu prodavca zaključio neformalni ugovor sa N.P., odnosno suprugom njegove sestre o prodaji nepokretnosti, odnosno naslednog dela na osnovu ugovora (vidi u nastavku paragraf 24).
18. Iz spisa predmeta takođe proizilazi da je u nemogućnosti podnosioca zahteva da formalno prenese pravo svojine N.P.-u, nad već prodatom nepokretnošću, majka podnosioca zahteva H.B., je ugovorom o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010. godine poklonila svojoj ćerki M.B.P., katastarsku parcelu [P-70202016-00715-6], a kasnije je poslednje navedena ovu imovinu putem ugovora o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine overenog u Opštinskom sudu u Vučitrnu, prenela u vlasništvo licu N.P..
19. Dana 15. decembra 2011. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Osnovnom sudu, tražeći poništenje ugovora o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010. godine i ugovora o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine i tražio da se imovina podeljena ugovorom [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine upiše u katastarske knjige i da tuženi oslobode spornu imovinu.
20. Neutvrđenog datuma, podnosilac je podneo zahtev za upis nepokretnosti [P-70202016-00715-6] prema ugovoru [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine u Direkciji za geodeziju, katastar i imovinu u opštini Vučitrn.
21. Dana 1. decembra 2015. godine, Direkcija za geodeziju, katastar i imovinu opštine Vučitrn je rešenjem [br. 870-70189/2015] odbila zahtev podnosioca za upis nepokretnosti [P-70202016-00715-6] prema ugovoru [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine.
22. Dana 22. februara 2016. godine, podnosilac zahteva je uložio žalbu [03/354/16] protiv gore navedenog rešenja Kosovskoj katastarskoj agenciji.
23. Dana 7. marta 2016. godine, Kosovska katastarska agencija je zaključkom [03/254/2016], na osnovu člana 17. Zakona br. 02/L-28 o upravnom postupku, privremeno obustavila odlučivanje u vezi sa zahtevom podnosioca, pošto se predmet [C. br. 285/2011] koji se odnosio na raskid ugovora nalazio u sudskom postupku.
24. Dana 25. jula 2017. godine, Osnovni sud je presudom [C. br. 285/2011] odbio tužbeni zahtev podnosioca, zato što ugovor o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010.

godine i ugovor o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine nisu falsifikovani i zaključeni su u skladu sa zakonskim odredbama ZOO-a. Što se tiče navoda/zahteva podnosioca za oslobađanje sporne imovine od tuženih, Osnovni sud je odbio ovaj zahtev sa obrazloženjem da podnosilac zahteva nije vlasnik sporne imovine na osnovu izvoda o vlasništvu, jer na osnovu kupoprodajnog ugovora od 19. jula 2001. godine zaključenog između podnosioca zahteva i strane N.P., proizilazi da je podnosilac zahteva prodao poslednje navedenom nepokretnost/kuću u iznosu od 95.000,00 nemačkih maraka (devedeset pet hiljada nemačkih maraka).

25. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva je uložio žalbu Apelacionom sudu na presudu Osnovnog suda, navodeći bitnu povredu odredaba parničnog postupka, pogrešno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava.
26. Dana 8. decembra 2020. godine, Apelacioni sud je presudom [Ac. br. 3781/2017] odbio žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda, sa obrazloženjem da ugovor o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010. godine i ugovor o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine nisu zaključeni u suprotnosti sa zakonskim odredbama, normama morala i prinudnim odredbama.
27. Neutvrđenog datuma, podnosilac zahteva je izjavio reviziju Vrhovnom sudu protiv presude [Ac. br. 3781/2017] Apelacionog suda, navodeći povredu materijalnog prava i predložio da se osporena odluka ukine i slučaj vrati na preispitivanje prvostepenom sudu.
28. Dana 30. avgusta 2021. godine, Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 117/2021] odbio žalbu podnosioca zahteva na osnovu toga što ugovori koje je podnosilac zahteva osporio nisu bili zaključeni u suprotnosti sa članom 103 i članom 111 starog Zakona o obligacionim odnosima od 30. marta 1978. godine (u daljem tekstu: stari ZOO) ili sa članovima 89 i 97 Zakona br. 04/1-077 o obligacionim odnosima od 19. juna 2012. godine (u daljem tekstu: novi ZOO), i nisu u suprotnosti sa imperativnim odredbama, pravnim poretom i nisu bili zaključeni prevaram, pretnjom i obmanom.
29. Vrhovni sud je, između ostalog, naglasio da je „*pravo svojine preneto na drugu tuženu u potpunosti u skladu sa važećim zakonskim odredbama, odnosno u skladu sa odredbom člana 36, stav 1 Zakona o vlasništvu*”.

Navodi podnosioca

30. Sud podseća da podnosilac zahteva navodi da su mu presudom [Rev. br. 117/2021] od 30. avgusta 2021. godine Vrhovnog suda povređena osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 21. [Opšta načela]; 23. [Ljudsko dostojanstvo]; 36. [Pravo na privatnost]; 46. [Zaštita imovine] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava.
31. Što se tiče navoda o povredi članova 23, 36. i 46. Ustava, podnosilac zahteva, u suštini, navodi da mu je odlukama redovnih sudova koje se odnose na odbijanje zahteva podnosioca za poništenje ugovora o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010. godine i ugovora o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine povređen privatan život i pravo svojine koje mu pripada od očevoeg nasleđstva.
32. S tim u vezi, podnosilac zahteva ističe da je „*tužilac podneo tužbu iako je primio novac, zbog pokušaja tužene da spreči tužioca od nasleđstva svog oca. Privatni, porodični i stambeni život tužioca (član 36, tačka 1) bi očigledno bio povređen da nije postupio kao tokom 2001. godine, jer nije imao drugog rešenja sem da u saradnji sa porodicom obezbedi krov nad glavom, ali zašto ga je tada porodica (tužena)*

prevarila, očigledno naše sudove nije interesovalo, osim činjenice zašto tužilac nije upisao imovinu u katastar, bez obzira na urgentnu situaciju”.

33. *U tom smislu, podnosilac zahteva ističe: „Kao oštećeni, smatram da su mi tri sudske institucije povredile Ustavom zagarantovano pravo na imovinu prema gore navedenim članovima, upravo zato što nisu uzeli u obzir postojeće stanje kroz koje sam prošao kao tužilac. Tužena mi je na najlakši način povredila imovinsko (nasledno) pravo, po njenom mišljenju, jer je pretpostavila da ću se smiriti čim osiguram krov nad glavnom, ali je zaboravila da ja vidim imovinu koju imaju (tuženi)”.*
34. *Podnosilac zahteva takođe ističe da „[...] majka nijednim formalnim dopisom nije povukla poklon, već je samo zaključila drugi ugovor za istu kuću, poklanjajući je sestri M.... Poštovani Ustavni sude, ovaj postupak moje majke bi bio opravdan za poklon male vrednosti, ali ne i za poklon koji se zove kuća”.*
35. *Podnosilac zahteva dalje naglašava; „[...] Pošto je tužena poslove prenosa u katastru obavila nezakonito, preostalo joj je samo da spreči tužioca dajući mu novac, koji sa novcem u rukama i ugovorom traži pravno ostvarenje prava svojine, ne zbog vrednosti, već zato što se njenim gubitkom mnogo više gubi nasledno pravo, po kojem mu ne pripada samo kuća”.*
36. *Podnosilac zahteva dalje ističe: „Tri sudska stepena tužbeni zahtev tužioca balansiraju na sledeći način: za kuću si dobio novac i to je gotovo. Poštovani Ustavni sudu, samo ste vi ostali da odgovorite zašto se ne uzima u obzir insistiranje tužioca za imovinu od pokojnog oca, koju lukavo pokriva tužena, pokušavajući nezakonito da spreči tužioca da ostvari ono što mu garantuje Ustav. Vrednost kuće tužioca u ovom parničnom postupku u odnosu na vrednost koju tužilac treba da dobije od očevog nasleđstva, mogu slobodno reći da je samo 5 (pet) evra”.*
37. *Podnosilac zahteva uz svoje navode ističe da je „[...] tražeći izlaz, tužilac tokom 2001. godine dobio saglasnost od tužene da će kupiti moju kuću i novac je realizovan i primljen, ali ne onoliko koliko smo se usmeno dogovorili. Pošto je deo novca delimično dat, tražio sam da se potpiše sudski ugovor nakon što se dogovorimo oko mog nasleđstva, ali je to za tuženu bila blokada, jer je ovom kupovinom insistirala da budem blokiran u zahtevu za nasleđe. Ovakva situacija ili agonija je trajala do 2010. godine kada je tužena odlučila da izvrši lažnu legalizaciju da bi zaobišla tužioca, jer ja nisam hteo da pristanem da potpišem sudski ugovor bez ostvarenja nasleđa”.*
38. *Podnosilac zahteva takođe ističe da „[...] majka nijednim formalnim dopisom nije povukla poklon, već je samo zaključila drugi ugovor za istu kuću, poklanjajući je sestri Myrveti. Poštovani Ustavni sude, ovaj postupak moje majke bi bio opravdan za poklon male vrednosti, ali ne i za poklon koji se zove kuća”.*
39. *Uzimajući u obzir napred navedeno, podnosilac zahteva na kraju traži od Suda da se proglasi ništavom presuda [Rev. br. 117/2021] od 30. avgusta 2021. godine Vrhovnog suda u vezi sa presudom [Ac. br. 3781/2017] od 8. decembra 2020. godine Apelacionog suda i presudom [C. br. 285/2011] od 25. jula 2017. godine Osnovnog suda i da se stvar vrati na preispitivanje Osnovnom sudu.*

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 46 [Zaštita imovine]

1. *Garantuje se pravo na imovinu.*
2. *Korišćenje imovine je regulisano zakonom, u skladu sa javnim interesom.*
3. *Niko se ne može arbitrarno lišiti lične imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju imovine ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompenzacija licu ili licima, imovina kojih se eksproriše.*
4. *O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom, odlučuje nadležni sud.*
5. *Intelektualno pravo je zaštićeno zakonom.*

Evropska konvencija o ljudskim pravima

Član 6 (Pravo na pravično suđenje)

1. *Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.*

[...]

Zakon o obligacionim odnosima od 30. marta 1978. godine

NEVAŽNOST UGOVORA NIŠTAVI UGOVORI

Ništavost Član 103

Ugovor koji je protivan ustavom utvrđenim načelima društvenog uređenja, prinudnim propisima ili moralu socijalističkog samoupravnog društva je ništav ako cilj povređenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.

Ako je zaključenje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor će ostati na snazi ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povredila zakonsku zabranu snosiće odgovarajuće posledice.

II. RUŠLJIVI UGOVORI

Kada je ugovor rušljiv

Član 111

Ugovor je rušljiv kad ga je zaključila strana ograničeno poslovno sposobna, kad je pri njegovom zaključenju bilo mana u pogledu volje strana, kao i kad je to ovim zakonom ili posebnim propisom određeno.

Zakon br. 04/L-077 o obligacionim odnosima od 19. juna 2012. godine

Član 89 Ništavost

- 1. Ugovor koji je protivan javnom poretku, prinudnim propisima, ili moralu društva je ništav ako cilj povređenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.*
- 2. Ako je zaključenje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor će ostati na snazi ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povredila zakonsku zabranu snosiće odgovarajuće posledice.*

Član 97 Rušljiv ugovor

Ugovor je rušljiv kad ga je zaključila strana sa ograničenom poslovnom sposobnosti, kad je pri njegovom zaključenju bilo mana u pogledu volje strana, kao i kad je to ovim zakonom ili posebnim propisom određeno.

Prihvatljivost zahteva

40. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovnikom.
41. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način. [...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

42. Sud dalje takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, kao što su propisani u Zakonu. U tom smislu, Sud se prvo poziva na članove 47. (Individualni zahtevi), 48. (Tačnost podneska) i 49. (Rokovi) Zakona, koji propisuju:

Član 47 (Individualni zahtevi)

- “1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.*
- 2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

Član 48 (Tačnost podneska)

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
(Rokovi)

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku ...”.

43. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud primećuje da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koja osporava akt javnog organa, odnosno presudu [Rev. br. 117/2021] od 30. avgusta 2021. godine Vrhovnog suda i da je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom. Podnosilac zahteva je takođe naglasio osnovna prava i slobode za koje navodi da su mu povređene, u skladu sa članom 48. Zakona i podneo je zahtev u skladu sa rokovima propisanim u članu 49. Zakona.
44. Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti propisane u stavu (2) pravila 39 (Kriterijum o prihvatljivosti) Poslovnika. Pravilo 39 (2) Poslovnika propisuje uslove na osnovu kojih Sud može da razmotri zahtev, uključujući uslov da zahtev ne bude očigledno neosnovan. Pravilo 39 (2) posebno propisuje:

Pravilo 39
(Kriterijum o prihvatljivosti)

“(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju”.

45. Gore navedeno pravilo, na osnovu sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) i prakse Suda, omogućava poslednje navedenom da proglašava zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se odnose na meritum slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može proglasiti zahtev neprihvatljivim na osnovu i nakon ocene njegovog merituma, odnosno ako isti oceni da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, kao što je propisano u stavu (2) pravila 39 Poslovnika.
46. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, ali i Suda, zahtev se može proglasiti neprihvatljivim kao „očigledno neosnovan“ u celini ili samo u odnosu na određeni navod koji zahtev može sadržati. S tim u vezi, tačnije je nazivati ih „očigledno neosnovanim navodima“. Poslednje navedeni se, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, mogu svrstati u četiri različite grupe: (i) navodi koji se kvalifikuju kao navodi „četvrtog stepena“; (ii) navodi kategorisani „odsustvom očigledne ili evidentne povrede“; (iii) navodi koji su „nepotkrepljeni ili neobrazloženi“; i na kraju, (iv) „konfuzni i nejasni“ navodi (vidi, tačnije, koncept neprihvatljivosti na osnovu zahteva ocenjenog kao „očigledno neosnovan“, i specifičnosti gore navedene četiri kategorije navoda kvalifikovani kao „očigledno neosnovani“, Praktični vodič ESLJP-a o kriterijumima prihvatljivosti od 30. aprila 2020. godine; deo III. Neprihvatljivost zasnovana na meritumu; A. Očigledno neosnovani zahtevi, stavovi 275 do 304).
47. U tom kontekstu i dalje, u smislu ocene prihvatljivosti zahteva, odnosno u okolnostima ovog slučaja, ocenjujući da li je isti očigledno neosnovan na ustavnim osnovama, Sud će se prvo podsetiti na suštinu slučaja sadržanu u ovom zahtevu i na relevantne navode podnosioca zahteva, pri čijoj oceni će Sud primeniti standarde sudske prakse ESLJP-a, u skladu sa kojima je, prema članu 53. [Tumačenje odredbi

ljudskih prava] Ustava, dužan da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

48. Sud podseća da je podnosiocu zahteva majka poklonila imovinu ugovorom [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine i ta imovina je i dalje ostala imovina upisana na ime majke podnosioca zahteva. U međuvremenu, 2001. godine, podnosilac zahteva je prodao svoju imovinu iz gore navedenog ugovora licu N.P. i u nemogućnosti da mu formalno prenese pravo svojine, majka podnosioca zahteva H.B., je ugovorom o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010. godine poklonila svojoj ćerki M.B.P. katastarsku parcelu [P-70202016-00715-6], dok je kasnije poslednje navedena tu imovinu preko ugovora o kupoprodaji nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine prenela u vlasništvo licu N.P.. Podnosilac zahteva je 2011. godine podneo tužbu Osnovnom sudu, tražeći poništenje ugovora o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010. godine i ugovora o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine i da mu se imovina podeljena ugovorom [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine upiše u katastarske knjige. Osnovni sud je u odgovoru na navode podnosioca zahteva utvrdio da su ugovor od 21. decembra 2010. godine i ugovor o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine zakonski važeći i da podnosilac zahteva ne može da polaže pravo svojine na traženoj nepokretnosti, jer ju je 2001. godine neformalnim ugovorom prodao N.P.-u, koji na osnovu dokaza proizilazi da je pravi vlasnik. Nakon žalbe, Apelacioni sud i Vrhovni sud su potvrdili zaključke Osnovnog suda, ističući da osporeni ugovori nisu u suprotnosti sa zakonskim odredbama, odnosno sa članom 103. i članom 111 starog ZOO-a ili sa članovima 89 i 97 novog ZOO-a. Podnosilac zahteva osporava ove ocene redovnih sudova pred Sudom, navodeći povredu svojih ustavnih prava, odnosno povredu članova 23, 36, 46. i 54. Ustava.
49. Sud primećuje da se glavni navod podnosioca zahteva u suštini odnosi na povredu imovinskih prava, sa obrazloženjem da su mu redovni sudovi svojim odlukama, odbijajući zahtev podnosioca za poništenje ugovora o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010. godine i ugovora o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine, povredili imovinska prava na imovinu koja mu pripada iz očeve zaostavštine, odnosno tim aktima mu je onemogućeno da na svoje ime upiše imovinu koja mu je pripala na osnovu ugovora [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine.
50. Što se tiče navoda podnosioca zahteva, odnosno u vezi sa navodom o ništavosti osporenih ugovora i upisu u katastarske knjige nepokretnosti/imovine koja mu je dodeljena ugovorom [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine, konkretno navodom o svojini nad spornom imovinom, Sud primećuje da je isti detaljno razmotren od strane redovnih sudova.
51. U tom kontekstu, a posebno u vezi sa navodima podnosioca zahteva o ništavosti osporenih ugovora, odnosno nemogućnosti upisa u katastarske knjige imovine koju je stekao ugovorom [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine, Sud prvo podseća da je Apelacioni sud presudom [Ac. br. 1417/18] od 6. decembra 2021. godine, razmatrajući navode podnosioca zahteva, između ostalog, istakao sledeće:

“Što se tiče zahteva tužioca za poništaj ugovora Vr. br. 3043/2010 od 21.12.2010. godine koji je zaključen između tuženih H.B. i M.P. i ugovora o nepokretnosti zaključenog isto između tužene M.P. i N.P. Vr. br. 423/13 od 26.03.2013. godine, sud je zaključio da se za gore navedene ugovore nijednim jedinim dokazom nije utvrdilo da su isti falsifikovani i tako nešto je sud utvrdio na osnovu krivičnih spisa koji se nalaze u ovom predmetu, odnosno rešenja Osnovnog tužilaštva u Mitrovići PP. br. 795/2014 od 04.11.2015. godine koje je odbilo krivičnu prijavu u smislu krivičnog dela falsifikovanje dokumenata iz člana 398. KZRK-a, jer u

postupcima osumnjičenih (ovde tuženih) nema obeležja tog krivičnog dela niti nekog drugog krivičnog dela. Stoga, na osnovu člana 89. ZOO-a, gde se propisuje da je ugovor koji je protivan javnom poretku, prinudnim propisima ili moralu društva ništav ako cilj povređenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo, a pošto ni ovim krivičnim postupkom nije utvrđeno da su takvi ugovori falsifikovani, dakle nisu u suprotnosti sa javnim poretkom, prinudnim propisima i moralu društva, sud je odbio tužbeni zahtev kao NEOSNOVAN u pogledu poništaja ugovora [...].

[...] Što se tiče zahteva tužioca da tužena oslobodi kuću, na osnovu dokaza koji se nalaze u spisima predmeta tužilac nema pravo svojine, a to se utvrđuje na osnovu vlasničkog lista UL-7020 16-05250 od 05.04.2013. godine i veštačenja geologa prema predmetu C. br. 192/2010 od 17.09.2013. godine, a na osnovu tih dokaza, jedini vlasnik je treći tuženi N.P.”

[...] Sud je tokom ispitivanja dokaza, među njima pronašao i dokaz-interni ugovor zaključen između tužioca Bajrama Badivikua i trećeg tuženog N.P. od 19.07.2001. godine kojim se utvrđuje da je 20.09.2001. godine tužilac Bajram Badiviku prodao kuću N.P. za 95.000,00 (devedeset pet hiljada maraka). Stoga, to je još jedan razlog zašto je sud odbio tužbeni zahtev tužioca kao NEOSNOVAN”.

52. Sud takođe podseća da je Apelacioni sud presudom [Ac. br. 378 1/20 17] od 8. decembra 2020. godine, u smislu tog posebnog navoda podnosioca zahteva, istakao sledeće:

“[...] gore navedeni ugovori nisu zaključeni u suprotnosti sa zakonskim odredbama, prinudnim propisima ili moralu društva, jer samo postojanje prethodnog ugovora o podeli, kojim je sporna parcela data tužiocu od strane vlasnika, tj. od strane njegove majke, a koji se nije ostvario, ne čini kasnije ugovore o poklonu ili kupoprodaji ništavim. To jer se shvatilo da je tužilac samo prodao tu nepokretnost ovde kupcu N.P. i poslednje navedeni je tužiocu isplatio iznos od 95.000.00 i ugovor o poklonu koji je prethodio ugovoru o kupoprodaji zaključen je samo u formalnom smislu da bi se sredila svojina kupcu, jer je realno nepokretnost tužilac prodao i uzeo novac. To se utvrđuje na osnovu same potvrde tužioca u žalbi, tokom suđenja u prvostepenom sudu i iz zapisnika izrađenih prilikom prijema i predaje novca od prodavca N.P. tužiocu Bajramu Badivuku”.

[...] utvrđena je činjenica da tužilac nije vlasnik te nepokretnosti, i kao što je gore istaknuto, on je prodao tu nepokretnost prema neformalnom ugovoru i primio iznos kupoprodaje [...].

53. Na kraju, Vrhovni sud je presudom [Rev. br. 117/2021] od 30. avgusta 2021. godine, razmatrajući navode podnosioca zahteva, pojasnio na sledeći način:

“[...] gore navedeni ugovori (kao u izreci prvostepene presude), čije poništenje traži tužilac tužbom, nisu zaključeni u suprotnosti sa odredbama člana 103 i člana 111 starog ZOO-a, odnosno člana 89 i člana 97. ZOO-a (2012), nisu u suprotnosti, dakle, sa načelima i ustavnim pravnim poretkom, sa imperativnim odredbama, itd., isti nisu zaključeni uz (vi, clam, precario) prevaru, pretnju i zabludu”.

[...] da bi neko stekao pravo svojine na nepokretnost, nije dovoljan samo pravni osnov (ugovor), već i način predviđen za sticanje, dakle, upis svog prava u registar (zemljišne) knjige, što tužilac nije uradio, štaviše, spornu nepokretnost je

2001. godine sam prodao trećem tuženom na gore navedeni način, predao u posed i korišćenje i primio iznos kupoprodaje od 95.000,00 DM”.

54. U tom smislu, Sud smatra da su redovni sudovi, u okolnostima konkretnog slučaja, razmotrili i obrazložili navode podnosioca zahteva. Isti su se bavili suštinskim navodima podnosioca zahteva i razjasnili da su (i) ugovor o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010. godine i ugovor o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine pravno valjani u smislu člana 103. i 111. Zakona o obligacionim odnosima od 30. marta 1978. godine i člana 89. i 97. Zakona br. 04/L-077 o obligacionim odnosima od 19. juna 2012. godine, (ii) podnosilac zahteva je svoju imovinu koju je dobio ugovorom [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine neformalno prodao licu N.P., od kojeg je dobio prodajnu cenu; i da (iii) podnosilac zahteva nije dokazao način sticanja svojine na spornoj imovini pošto se na osnovu vlasničkog lista ispostavlja da nije legitimni vlasnik nepokretnosti, jer je nije upisao u katastarske knjige.
55. Sud primećuje da su redovni sudovi u slučaju podnosioca zahteva detaljno analizirali izvedene dokaze i navode koje su izneli podnosilac zahteva i druge strane u postupku, i na kraju su odbili njegovu žalbu na osnovu relevantnih odredbi Zakona br. 04/L-077 o obligacionim odnosima i Zakona br. 03/L-154 o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, koje su smatrali relevantnim u odnosu na okolnosti konkretnog slučaja i bitne navode koje je izneo podnosilac zahteva.
56. U tom smislu, Sud primećuje da podnosilac zahteva traži povraćaj imovine koju je prvo dobio putem ugovora [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine, koju je prodao licu N.P., koji se na osnovu vlasničkog lista ispostavlja da je vlasnik.
57. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosilac zahteva trenutno nije nosilac prava na traženoj imovini, naprotiv, on je tražio povraćaj/upis u katastarske knjige na svoje ime imovine koja mu je poklonjena ugovorom [Ov. br. 2015/97] od 26. decembra 1997. godine, koja je još uvek bila upisana na ime njegove majke, koju je zatim podnosilac zahteva kao što je bila utvrđena od strane redovnih sudova ugovorom od 19. jula 2001. godine prodao licu N.P., ali u nemogućnosti da formalno prenese pravo svojine na N.P., na već prodatu nepokretnost, majka podnosioca zahteva H.B., je preko ugovora o poklonu [Vr. br. 3043/10] od 21. decembra 2010. godine poklonila ćerki M.B.P. katastarsku parcelu [P-70202016-00715-6], a kasnije je poslednje navedena ovu imovinu preko ugovora o prometu nepokretnosti [Vr. br. 423/13] od 26. marta 2013. godine prenela u vlasništvo licu N.P..
58. Sud ističe da podnosilac zahteva koji se žali na mešanje u jedno od njegovih imovinskih prava mora prvo da pokaže da takvo pravo postoji (vidi, slučaj ESLJP-a: Pištorová protiv Republike Češke, br. 73578/01, presuda od 24. oktobra 2004. godine, stav 38).
59. Sud podseća da član 46. Ustava ne garantuje pravo na sticanje imovine. Takav stav podržava praksa ESLJP-a (vidi, predmet ESLJP-a: Van der Mussele protiv Belgije, br. 8919/80, stav 48, presuda ESLJP-a od 23. novembra 1983. godine i Slivenko i drugi protiv Letonije br. 48321/99, stav 121, presuda ESLJP-a od 9. oktobra 2003. godine). U stvari, član 46. Ustava garantuje pravo svojine, ali poslednje navedeno nije apsolutno pravo i podleže ograničenjima. U ovom slučaju, redovni sudovi su objasnili imovinska ograničenja i vlasništvo nad spornom imovinom u vezi sa zahtevom podnosioca.
60. Stoga, podnosilac zahteva može navoditi povredu člana 46. Ustava samo u meri u kojoj se osporene odluke odnose na njegovu „imovinu“. U smislu ove odredbe,

„imovinom“ se može smatrati „postojeća imovina“, uključujući i navode na osnovu kojih podnosilac zahteva može imati „legitimno očekivanje“ da će steći neko efektivno imovinsko pravo (vidi, slučajeve Suda: KI26/18, podnosilac zahteva: „*Jugokoka*“, rešenje o neprihvatljivosti od 6. novembra 2018. godine, stav 49, i slučaj: KI156/18, podnosilac zahteva: *Verica (Aleksić) Vasić i Vojislav Čađenović*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. jula 2019. godine, stav 52).

61. Sud primećuje da podnosilac zahteva navodi da su mu osporenim ugovorima, osim što su mu povređena imovinska prava, uskraćena i prava koja je dobio iz nasledstva svog oca.
62. Što se tiče tog navoda, Sud ističe rešenje [Tr. br. 2/89] od 15. marta 1989. godine Osnovnog suda u Vučitrnu, koji je utvrdio da su potomci ostavioca, uključujući i podnosioca zahteva, „*izjavili da ne učestvujuemo u naslednoj meri koja nam po zakonu pripada i ista nas ne zanima*“.
63. U smislu napred navedenog, Sud primećuje da se podnosilac zahteva odrekao nasledstva ostavioca izjavom datom 1989. godine, s jedne strane, a s druge strane potražuje imovinu za koju su redovni sudovi u sudskom postupku izvođenjem relevantnih dokaza utvrdili da ju je isti prodao 2001. godine.
64. U tom smislu, Sud se poziva i na član 130. [Odricanje od nasleđa] Zakona br. 2004/26 o nasleđivanju na Kosovu, koji propisuje:

“30.1. Naslednik se može odreći nasleđa izjavom datom sudu do završetka rasprave o zaostavštini.

130.4. Naslednik koji se odrekao nasleđa samo u svoje ime smatra se kao da nikad nije bio naslednik”.

65. U tom pogledu, Sud primećuje da se podnosilac zahteva odrekao zaostavštine ostavioca kroz izjavu datu 1989. godine.
66. U smislu gore navedenih činjenica, bez obzira na to što podnosilac zahteva nije izričito izneo navode koji se odnose na pravično suđenje (zagarantovano članom 31. Ustava), Sud smatra potrebnim da istakne da je podnosiocu zahteva omogućeno sprovođenje postupka na osnovu principa protivrečnosti; da je mogao da predstavi argumente i dokaze tokom različitih faza postupka koje je smatrao relevantnim za svoj slučaj; da su svi argumenti, objektivno gledano, koji su bili relevantni za rešavanje njihovog slučaja, redovno saslušani i razmotreni od strane sudova; da su činjenični i pravni razlozi za osporene odluke detaljno predloženi i da su, prema okolnostima slučaja, postupci, gledano u celosti, bili pravični. Shodno tome, Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva uživao proceduralne garancije sadržane u konceptu pravičnog i nepristrasnog suđenja (vidi, *mutatis mutandis*, između ostalog, slučaj Suda: KI118/17, podnosilac zahteva: *Şani Kervan i drugi*, rešenje o neprihvatljivosti od 16. februara 2018. godine, stav 35; vidi i slučaj ESLJP-a: *Garcia Ruiz protiv Španije*, br. 30544/96, presuda od 21. januara 1999. godine, stav 29).
67. Na osnovu gore navedenog, Sud smatra da podnosilac zahteva nije dokazao da su odluke redovnih sudova koje su rezultirale odbijanjem njegove žalbe donete proizvoljno. Shodno tome, Sud zaključuje da je navod podnosioca zahteva o povredi imovinskih prava zagarantovanih članom 46. Ustava očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

68. Pored navoda o povredi člana 46. Ustava, podnosilac zahteva navodi i povredu članova 21, 23, 36. i 54. Ustava.
69. U ocenjivanju ovih navoda, Sud primećuje da podnosilac zahteva samo pominje članove 21, 23, 36. i 54. Ustava, ali ne razrađuje dalje o tome kako su i zašto ti članovi povređeni. Sud ponavlja da je u više navrata isticao da samo pozivanje i pominjanje članova Ustava i EKLJP-a nije dovoljno da se izgradi utemeljena tvrdnja o povredi Ustava. Kada se tvrdi povreda prava zagaranovanih Ustavom i EKLJP-om, podnosioci zahteva moraju da iznesu obrazložene tvrdnje i ubedljive argumente (vidi, u tom smislu, slučajeve Suda: KI175/20, podnosilac zahteva: *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti od 22. aprila 2021. godine, stav 81; KI166/20, gore citiran, stav 52; KI04/21, podnositeljka zahteva: *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti od 11. maja 2021. godine, stavovi 38-39).
70. Na osnovu tih razloga, Sud utvrđuje da navod podnosioca zahteva o povredi članova 21, 23, 36 i 54. Ustava spada u treću kategoriju (iii), podkategorije (a) "nepotkrepljenih ili neobrazloženih" navoda, stoga, kao takvi, isti se moraju proglasiti očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama u skladu sa pravilom 39 (2) Poslovnika.
71. Na osnovu napred navedenog, Sud utvrđuje da je zahtev u celini očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i proglašava se neprihvatljivim u skladu sa stavom 7 člana 113. Ustava i pravilom 39 (2) Poslovnika.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud Republike Kosovo, u skladu sa članom 113.1 i 113.7 Ustava, članovima 20. i 47. Zakona i pravilima 39 (2) i 59 (2) Poslovnika, dana 13. decembra 2022. godine, jednoglasno,

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- III. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona; i
- IV. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Nexhmi Rexhepi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka Nimani